

SVENSK MUSIKTIDNING

N:r 18.

Redaktör och utgivare:
FRANS J. HUSS.
Telefon: Brunkeberg 14 97.

NORDISKT MUSIKBLAD.

Stockholm den 1 December 1911.

Expedition: Kammakaregatan 6.

Pris: Helår 5 kr. Lösnummer 25 öre.
Annonspolis 20 öre pr petitrad.

31 Årg.

Georg Friedrich Händel.

Musikföreningens framförande af Händels oratorium »Israel i Egypten» under professor Nerudas ledning ger oss anledning att erinra om den berömda tonsättarens lif och verksamhet. Såsom oratoriets mästare har ingen öfvergått Händel, också yttrar om honom Beethoven: »Händel är alla mästars oupphunn mästare. Gån till honom och lären att med få medel frambringa så stora verkningar. Jag skulle med blottadt hufvud vilja knäböja på hans grift.»

Georg Friedrich Händel föddes i Halle a. S. den 23 februari 1685. Hans far var barberare med titel af furstlig lifkirurg och hade redan hunnit till 63 år, då han gifte sig med en prästdotter, Dorothea Taust. Ganska tidigt framträdde sonens ovanliga musikaliska begåfning, som emellertid ej gynnades af fadern, till dess hertigen af Sachsen-Weissenfels, som med

förvåning åhört gossens orgelspel, tog honom under sitt hägn, hvarefter han erhöi ordentlig musikundervising af organisten Zachau i Halle. Redan 1696 företog nu Händels far med den elfvaårige, redan som komponist uppmärksammade, sonen en resa till Berlin och föreställde honom vid hofvet, där han väckte stor beundran för sin färdighet i generalbasspel och konsten att improvisera. Kurfursten (sedan Fredrik I) erbjöd sig att låta gossen utbilda sig i Italien, men fadern föredrog att behålla honom hos sig och låta honom hemma studera musik och rättsvetenskap. Redan följande år dog fadern. Den unge Händel lät af vördnad för sin fars önskan inskrifva sig som juris studiosus vid universitetet 1702 men blef samtidigt för ett år utnämnd till organist vid reformerta slotts- och domkyrkan i Halle i den afsatte företrädarens ställe. Efter förloppet af detta år dref honom hägen till Hamburg, Tysklands förnämsta musikstad den tiden, där den första offentliga tyska operan

öppnades 1678, hvilken nu stod i högt anseende under den betydande och produktive komponisten Reinhard Keisers ledning. Händel anställdes här såsom violinist vid operan och fick en god rådgifvare i den mångsida sångaren, komponisten och skriftställaren Johann Matthesen, hvars fåfänga han till slut sårade, så det till och med kom till en duell, hvilken hardt när kostat Händel lifvet. För Hamburg skref Händel fyra tyska operor (dock, efter den tidens sed, med italienska inlägg) nämligen Almira (1705), Nero (1705), Daphne och Florinda (båda 1708). Keiser, som blef afundsjuk på Händel, komponerade den något omarbetade texten till »Almira och »Nero» och uteslöt Händels operor från repertoaren. Han gjorde emellertid konkurs 1706 och hans efterträdare beställde då af Händel operorna »Daphne» och »Florinda». Men då dessa kommo till uppförande, var komponisten redan i Italien, dit han 1707 begifvit sig på furst Giovanni de' Medicis föranstaltande, och där

Georg Friedrich Händel

Franz Neruda

han uppehöll sig i tre år. Hans opera *Rodrigo* gick öfver scenen i Florens och *Agrippina* gafs på nyåret 1708 i Venedig. Här inledde han bekantskap med inflytelserika hannoveranare och engelsmän, som åtföljt prins Ernst August af Hannover, hvilken hade egen loge på operan i Venedig. Från denna stad begaf han sig till Rom, rönt där ett utmärkt emottagande och skref två oratorier *La resurrezione* och *Il trionfo del tempo e del disinganno*. I Venedig hade han lärt känna Antonio Lotti och i Rom blef han nu bekant med de båda Scarlatti, far och son, samt Corelli. De båda Scarlatti åtföljde han 1708 till Neapel och stannade här till 1709, hvarunder han satte sig in uti Scarlattis d. ä. stil för kantatkomposition. På hemresan uppehöll han sig än en gång i Venedig under karnevalen och förnyade där de nämnda bekantskaperna samt följde abbé Agostino Stefani till Hannover. Då denne kort där på tog afsked som kapellmästare, föreslog han Händel till efterträdare. Emellertid fick Händel tjänstledighet och begaf sig 1710 till England och London, där den italienska operan efter en kort nationell upplöfning under Purcell (död 1695) vunnit insteg. Händel, som gjort sitt namn berömdt i Italien, rönt naturligtvis här det bästa emottagande och blef utomordentligt firad, då hans opera *Rinaldo* gick öfver scenen. Denna skrefs på 14 dagar men var sammansatt af äldre arior. Hans tjänst kallade honom åter till Hannover, men redan på nyåret 1712 var han åter i London, där han för alltid bosatte sig. Hans operor *Il pastor fido* och *Teseo* vunno ej synnerligt bifall, däremot vann han genom sitt tillfreden i Utrecht (1713) komponerade *Tedeum* helt och hållet engelsmännens sympatier och ansågs af dem såsom deras andre Purcell. Drottning Anna beviljade honom ett årligt underhåll af 200 pd. sterl. Då drottningen dog och kurfurstens af Hannover uppsteg på Englands tron 1714, råkade Händel i en kinkig bevägenhet, emedan han utan vederbörligt tillstånd lämnat Hannover. Den nye konungen ignorerade fullständigt Händel, men denne kom åter till nåder efter komponerandet af en serenad, *Water music*, för en kunglig regatta. 1716 åtföljde H. kurfurstens, numera kon. Georg I, till Hannover och komponerade där sitt sista tyska verk Brocks *Passion*. Då han återkom till London, blef han kapellmästare hos hertigen af Chandos på dennes slott Cannons nära London och skref där under de tre följande åren två *Chandos-Tedeum*, 12 *Chandos-Anthems* (kyrkomusik, kör och växelsång), det världsliga oratoriet *Acis och Galathea* och sitt första stora oratorium *Ester* (på engelska). En ny sida af hans lif begynner 1719 med inrättandet af opera-akademien (*Royal Academy of music*), ett storartadt privat företag, som utgick från hofkretsen och understöddes af konungen med 1,000 pd. sterl. Händel fick i uppdrag att engagera personalen och skyndade till Dresden, där med anledning af kronprinsens förmälning stora festlig-

heter ägde rum vid hofvet, för hvilka de bästa sångkrafter voro koncentrerade där på platsen; han hade därför lätt att göra ett godt val. Akademiens föreställningar togo sin början 1720 med *Numitore*; från detta år till 1728 uppfördes här af Händel komponerade operor: *Radamisto*, *Muzio Scevola*, *Floridante*, *Flavio*, *Giulio Cesare*, *Tamerlano*, *Rodelinda*, *Scipione*, *Alessandro*, *Admeto*, *Riccardo I*, *Siroe*, *Tolomeo*. Dessa operor utbredde sig öfver hela Europa. Jämte H. var det hufvudsakligen Bononcini, som skref för akademien och rivaliserade med Händel, men B. gjorde sig omöjlig i London 1728. Detta år komponerade H. ett kröningsanthem för Georg II:s tronbestigning, och samma år måste Akademien upplösas i brist på penningemedel; genom Gays persiflerande »Tiggare-opera» hade också Akademien råkat i misskredit. Den tekniske direktören Heidegger köpte huset med rekvisita och uppdrog åt H. att engagera nya krafter samt öfvertaga ledningen. H. begaf sig till Italien, efter att förut ha gjort ett besök hos sin blinda moder i Halle, och inträffade åter i London med ny personal i September 1729. Denna nya akademi uppförde af Händel Lotario (1729), *Partenope* (1730), *Porro*, *Ezio* (1731), *Sosarme* och *Orlando* (1732). Men 1732 var det slut äfven med detta företag. Då H. afskedade den berömda kastraten Senesino, öfvergafvo honom flera sujetter och 1733 bildades ett konkurrensföretag af Händels motståndare med Porpora, och sedan Hasse, som dirigent och komponist. Man började äfven finna Händel för despotisk och hans musik för tung. H. skyndade åter till Italien för att värfva friska krafter. Första året gick det för honom rätt bra; han uppförde nu sin *Ariadne* och den omarbetade »*Pastor fido*» (1734). Men då hans fiender ryckte i fält med Senesino och Farinelli, förlorade Heidegger modet. Händel hyrde nu Coventgarden och fortsatte företaget på egen risk, hvaremot Heidegger uthyrde Haymarket till hans antagonister. Med feberaktig ansträngning sökte H. nu att undgå ruin. Han skref och lät uppföra åtskilliga nya operor *Terpsichore* (1734), *Ariodante* (1735), *Alcina* (1736), *Atalanta*, *Giustino*, *Arminio*, *Berenice* (1737) och äfven nya oratorier samt omarbetade flere af sina äldre operor såsom »*Acis och Galathea*», »*Ester*» etc. Från denna tid hafva vi af honom *Deborah*, *Athalia* och *Alexandersfesten*. 1737 gjorde H. bankrutt och träffades af ett slaganfall, hvarefter han måste bege sig till Aachen, därifrån han snart återvände fullkomligt botad till London. Efter återkomsten dit skref han med anledning af drottning Karolinas nyss förut inträffade död sitt gripande *Funeral-anthem*. Hans motståndares opera hade emellertid, äfven den, lidit skeppsbrott. Den okufelige Heidegger samlade nu spillrorna af båda företagen och öppnade åter operan 1737 med Händels *Faramondo* och *Serse*, men därmed var det slut. H.

själf föranstaltade då 1739—40 uppförande af några operor med de krafter han kunde skrapa ihop och bragte så fram de nya operorna *Jove in Argo*, *Imeneo* och *Deidamia* samt oratorierna *Saul* och *Israel* samt allegorien *L'allegro il penseroso ed il moderato*. Äfven en stor del af Händels instrumentalverk härröra från denna tid intill 1740, såsom: 12 sonater för violin (el. flöjt) med generalbas, 13 sonater för två oboer (el. flöjter) med bas, 6 concerti grossi (oboer), 5 orkesterverk, 20 orgelkonserter, 12 konserter för stråkinstrument och ett stort antal *Suiter*, *Fantasier* och *Fugor* för klaver och orgel. Från 1741 daterar sig det obegränsade erkännandet af Händels snille, sedan han förut af ett oblidt öde kastats till marken. Det var under detta år som han på 14 dagar skref sin »*Messias*», denna »kristliga epopé i toner», såsom Herder kallar detta stortade oratorium, hvilket gafs för första gången i Dublin d. 18 April 1742 och som gjorde så mäktigt intryck, att åhörarna under Hallelujakören ovillkorligen reste sig upp — hvilket därefter blifvit till sed i England, så ofta *Messias* gifves där. Först 1772 uppfördes »*Messias*» första gången i Tyskland, nämligen i Hamburg. På *Messias* följde 1742 *Samson*, ett af hans bästa verk, 1743 *Semele*, 1744 *Herakles* och *Belsazar*, 1745 det s. k. »*Tillfälliga oratoriet*» (*Occasional oratory* — med anledning af segrern vid Culloden), 1746 *Judas Maccabeus* och *Joseph*, 1747 hans berömda verk *Josua* och *Alexander Balus*, 1748 *Salomon* och *Susanna*, 1749 *Theodora* och 1751 *Jephtha*. Sina största musikverk skapade han sålunda vid en ålder af 56—66 år. Sistnämnda år förhindrades vidare arbete af en tilltagande blindhet; emellertid fortfor han med att gifva konserter och spelade själf orgelpartiet i sina oratorier. Sin sista konsert, vid hvilken »*Messias*» uppfördes, gaf han åtta dagar före sin död. Han afled i London den 14 April 1759 och begrofs med stor högtidlighet den 20 April i Westminster abbey, där en präktig minnesvård af Roubillac blifvit upprest till hans minne. Äfven hans fädernestad Halle äger sedan 1859 en kolossal bildstod af den store mästaren, hvilken, ehuru England på grund af hans långvariga verksamhet i detta land införlifvar honom med sin konsthistoria, dock till börden, till sina första studier, sin grundliga lärdom och utomordentliga flit står på tysk botten. Hans vidare utveckling ägde rum, såsom vi sett, i Italien, men sedan han 1726 blifvit naturaliserad i England, där Purcell ej blef utan inflytande på honom, framträdde hos hans personlighet liksom i hans arbeten och hans verksamhet egenskaper, hvilka karakterisera honom såsom en af det stolta Albions kraftfulla, oförsagda, fast något styfsinta söner. Med jättelik storhet höjer sig Händel öfver de komponister, som lefvat före honom i naturfrisk kraft och energi, i det musikalska uttrycket, i harmoniens rikedom och stämföringens konst; på en gång så enkel och så storslagen i sina verk, är han öfver-

lägsen alla efterföljare på oratoriets område, en konststart, hvars egentliga grundläggare han med rätta anses vara. All den finhet och fullkomlighet, af hvilken hans tids musik var mäktig, röjes i hans arbeten. Han förband tyskarnes djupa, lärda konst med italienarnes behag och ledighet samt engelsmännens allvar och varmt religiösa känsla. Hvar och en som lärt känna hans härliga, majestätiska motetter och körer måste erkänna, att intet öfverträffande dessa förekommit i arbeten af de största mästare allt sedan kontrapunktens uppfinning. Seb. Bach är hans ende medtäflare i kyrkomusiken och den gammalklassiska kontrapunktiska stilen. Hans orkester är visserligen svag och fattig, hvarföre vår tid kräver en förstärkning af orkesterpartierna i hans oratorier. »Messias» gifves också vanligen öfverallt med Mozarts bearbetning. Af Händels operor, hvilka voro barn af sin tid, har ingen kunnat hålla sig uppe på scenen, dock gjordes 1878 i Hamburg ett försök att upptaga hans »Almira», efter nyare tids fordringar uppsatt af Fuchs. Däremot bibehålla sig ännu flera af hans sköna arier på vår tids konsertprogram likasom många af hans orgel- och klaverkompositioner. Händels samlade verk utgäfvos af det genom Fr. Chrysander och prof. Gervinus stiftade tyska Händel-sällskapet under redaktion af Chrysander 1859—94 i 100 band. Chrysander utgaf också en förträfflig Händel-biografi. De engelska upplagor, som finnas, äro ej korrekta, och den af »Händel-Society» i London utgifna är ej heller fullständig. Händel-biografier finnas äfven af Mainwaring (1760), Hawkins, Schölcher (1857), m. fl.

* * *

Af Händels operor har ingen blifvit uppförd i Stockholm. »Acis och Galathea» omtalas såsom gifven i Stockholm 1773—1780. Denna pjäs var en heroisk ballet i 3 akter, orden af L. S. Lalin, musiken »dels ny, dels af Händels op. »Acis och Galathea» samt andra berömda mästares arbeten utsökt och i ordning satt» af Lalin. Några körer och andra partier voro komponerade af H. F. Johnsen. En komisk 3-aktsopera »Syrinx», eller »Den till vass förvandlade vattennymfen» gafs först i Bollhuset, sedan på ett par andra teatrar här, med musik dels af Händel (basariorna) dels af Graun och Ohl.

Af Händels oratorier ha i Stockholm, sedan större körsällskap där bildats, »Israel i Egypten» utförts 1871 af Harmoniska sällskapet. För öfrigt är det mest Musikföreningen, som gifvit desamma, företrädesvis »Messias», 1881 (i Östermalms kyrka), 1889 (i Storkyrkan), i Musikaliska akademien 1899 och 1910, samt vidare »Josua» 1895, »Jephta» 1898 (på 50:de konserten), »Belsazar» 1907. Då Musikföreningen 1885 gaf en Bach-Händelkonsert till firande af dessa stormäns 200-årsminne — de voro födda på samma år — uppfördes första afdelningen af »Israel i Egypten», som nu gifvits i sin helhet. År 1903 utfördes »Simson» af Filharmoniska sällskapet, och Händels »Passionsmusik»

gafs 1883 af prof. O. Byström i Jakobs kyrka samt kort därpå i Slottsskyrkan. På en konsert 1905 af Nya Filharmoniska sällskapet å Kungl. teatern gafs »Händels »Trauerhymn» med orkesterbearbetning af dirigenten Wilh. Stenhammar. Detta är, hvad vi kunna erinra oss om utförandet här af Händels större körverk. Af hans orkesterverk har Konsertföreningen uppfört Uvertyrer, Oboekonsert, Musikföreningen konsert för stråkorkester, såsom vi minnas. Violinsonater och sånger af honom förekomma icke så sällan på konserter.

Franz Neruda.

Vid Kammarmusikföreningens senaste konsert medverkade för första gången professor Franz Neruda, först i en stråkkvartett af Schubert, sedan i stråksexett af Brahms. Efter den förstnämnda blef prof. Neruda föremål för en vacker hyllning, i det till honom öfverlämnades en präktig lagerkrans och Föreningens ordförande, landshöfding Sjöcrona, framträdde på estraden och till honom frambar ett tack såväl för hans medverkan vid detta tillfälle som för den stora insats han gjort i den svenska hufvudstadens musiklif alltsedan han för 50 år sedan först konsertade här tillsammans med systrarna Wilma och Maria. Publiken åhörde det korta talet stående och hyllade sedan prof. Neruda med lifligt bifall och framropningar. Det var nämligen den 21 nov. 1861, som syskonen Neruda första gången lät höra sig å en konsertafdelning på Mindre teatern (sed. dramatiska) här och väckte stor entusiasm. Den 3 dec. 1907 var prof. Neruda äfven föremål för en storartad hyllning, då han denna dag fyllde 64 år och för 50:de gången uppträdde såsom Musikföreningens dirigent. Förlidet år kunde han äfven fira 20-årsjubileum såsom orkesterdirigent här, emedan han 1890 ledde Kungl. teaterns symfonikonserter och året därpå blef Musikföreningens dirigent.

Då i förra årgången af denna tidning var införd en utförligare biografi öfver prof. Neruda, anse vi en sådan öfverflödig vid detta tillfälle.

Franz Neruda är född den 3 dec. 1843 i Brunn och började tidigt konsrtera jämte sina ofvannämnda syskon och en vid unga år afliden broder. Efter konsrterande i Ryssland uppträdde de här, såsom förut nämnts. Franz Neruda var sedan anställd som violoncellist vid Kgl. hofkapellet i Köpenhamn fr. 1864 till 1876, sedan han där 1869 utnämns till kammarmusikus. Alltsedan bosatt därstädes, har han där nitiskt verkat som musiker, blef efter N. W. Gade 1890 danska »Musikföreningens» dirigent, bildade en ansedd stråkkvartett med Anton Svendsen som förste violinist och gjorde sig känd som utmärkt pianolärare. Med sin »Neruda-kvartett» uppträdde han hos oss 1897 och har under några år gifvit egna kammarmusikkonserter här och medverkat i

Aulin-kvartettens konserter etc. Franz Neruda har äfven gjort sig känd som lyckad tonsättare genom kompositioner för sitt instrument, 2- och 4-händ. pianokompositioner, sånger etc. Han utnämndes 1890 till ledamot af svenska Musikaliska akademien och erhöll ett par år därefter professorstitel samt är riddare af Dannebrogorden och svenska Nordstjärneorden.

Kgl. Operans spelår. 1910—1911.

Det första spelåret under den nya ledningen med greve Stedingk som Operachef började den 7 sept. 1910 och afslöts med maj 1911. Vid den bolagsstämma rörande detta, hvilken den 15 nov. hölls med aktieägarna i Kungl. teaterns aktiebolag framlades styrelsens och revisorernas berättelser, af hvilka framgick, att birsten ökats med omkring 144,000 kr.

Orsaken till detta dåliga resultat är delvis att söka däri, att kostnaderna för nyan-skaffning af dekorationer m. m. med nära 100,000 kr. öfverstiga hvad som tidigare i genomsnitt plägat åtgå. Vidare påpekas, att styrelsen nödgats nedlägga stora kostnader på anbringande af skyddsanordningar, på genomgripande förbättringar af den elektriska belysningen m. m.

Med hänsyn härtil hade styrelsen aldrig väntat, att första spelåret skulle visa godt ekonomiskt resultat, men visserligen hade styrelsen haft grundade anledningar att tro, att förlusten ej skulle bli tillnärmelsevis så stor, som den nu visat sig vara.

Det har tydligen visat sig, att intresset från allmänhetens sida under det senast gångna spelåret varit större än under de närmaste åren, men tillslutningen från publikens sida har dock ingalunda ökat tillräckligt, för att den skulle kunna upphjälpa teaterns ekonomi.

Operan bör, säger styrelsen, beredas skydd mot den stora konkurrens, som för närvarande är rådande.

Så länge som det ena nya teaterföretaget efter det andra — fortsätter styrelsen — får börja verksamhet utan annan kontroll än att byggnadsordningens och polismyndighetens föreskrifter efterlefas, kan Operans verksamhet, som i främsta rummet måste afse att häfda dess rangställning som en hård för tonkonsten och dess betydelse, särskildt för den uppväxande generationens smakrikning, aldrig lämna godt ekonomiskt resultat.

Atgärder borde därför, enligt styrelsens mening, vidtagas för att antalet teatrar i hufvudstaden måtte nedbringas på sådant sätt, att det stode i rimligare förhållande än för närvarande till stadens folkmängd.

De två revisorerna, kanslissekreterare A. W. Cygnæus, utsedd af k. m:t, och öfverdirektör J. May, utsedd af aktieägarna, lämna först en öfersikt öfver bolagets inkomster och utgifter under spelåret. Inkomsterna upptagas till ett belopp af 1,224,978 kr. 80 öre, däraf konungens och statens ordinarie anslag på hvarterda

60,000 kr., recettmedel 413,705 kr. 14 öre, hyresmedel 187,000 kr., ränta å Operans reservfond samt öfriga ränteinkomster 90,570 kr. 22 öre, för mottagning af ytterplagg, hyra för affischskåp m. m. 18,336 kr. 60 öre, saldo från Operans reservfond 200,000 kr. samt saldo till spelåret 1911—1912 47,338 kr. 84 öre.

Utgifterna äro följande: saldo från föregående spelår 102,786 kr. 77 öre, aflöningar 688,956 kr. 28 öre, tjänstgöringspengar och arvoden 71,706 kr. 13 öre, öfriga omkostnader (be'ysning, uppvärmning m. m.) 233,751 kr. 32 öre, honorar till kompositörer, författare och öfversättare 7,353 kr. 85 öre, pjäser, roller m. m. 6,329 kr. 76 öre samt tillfälliga engagement 14,294 kr. 69 öre, eller tillhopa 1,124,978 kr. 80 öre.

Den från föregående spelår banlanserade bristen, 102,786 kr. 77 öre, har ökat med detta spelårs brist, 144,552 kr. 7 öre.

Bolagets tillgångar och skulder balansera på ett belopp af 477,507 kr. 87 öre.

Stämman, som hölls under ordförandeskap af greve G. von Rosen, beviljade styrelsen ansvarsfrihet, hvarefter samtliga afgående styrelseledamöter och revisorer återvaldes. Äfven de förutvarande suppleanterna för dessa omvaldes, med undantag af att efter aflidne bankir Weber till styrelsesuppleant utsågs bankdirektör Carl Jansson.

* * *

Med anledning af denna styrelse- och revisionsberättelse har en medarbetare i Aftonbladet vänt sig till förre operachefen, öfverintendent Burén, som i 15 år var operachef, för att erhålla några synpunkter, som möjliggöra en rättvis uppskattning af den nuvarande direktionens svårigheter. De intressanta uppgifter, som meddelades, taga vi oss friheten att, i sammanhang med det föregående, återgifva.

Öfverintendenten Burén framhöll, att under hans första år som operachef, då institutionen var inrymd i nuvarande Svenska teatern, ekonomin gått mycket bra ihop. Teatern var billig att spela i och omkostnaderna voro jämförelsevis små. Orkesterns och körens stater voro obetydliga mot nu och äfven artisterna nöjde sig med små gager. Endast Ödmann hade en årsinkomst af 14—15,000 kr.; ingen af de öfriga solisterna kom upp till 10,000 kr.

Från och med att Operan inflyttade i sin nya byggnad undergingo förhållandena en förändring. Det visade sig, att redan själfva byggnaden medförde väsentligt ökade utgifter och efter hand stegrades också artisterna's anspråk högst betydligt. Gager på 10- å 12,000 blefvo icke längre ovanliga. Det lyckades emellertid direktionen att ända till spelåret 1906—1907 hålla den löpande bristen så lågt ner som till 22,000 kr.

Med detta spelår kom den första verkliga afbräcken i Operans ekonomi. Det var den stora orkesterkonfliktens år. Hofkapellet dref upp sin stat i ett slag med i det närmaste 30,000 kr. Styrelsen hade,

stödd på noggranna beräkningar, förutsagt, att detta belopp aldrig skulle kunna spelas in, utan måste tagas af teaterbolagets aktiekapital. Det visade sig tyvärr att dess kalkyler varit fullständigt riktiga. Vid spelårets slut hade bristen stigit till 56,000 kr. Året därpå gick det ännu olyckligare, hvartill medverkade konung Oscars död och den minskning i operafrekvensen, som här af blef en oundviklig följd*. Vid utgången af spelåret 1907—1908 hade bristen stigit till 106,000 kr.

Som bevis på den oerhörda ökningen i Operans utgifter anförde hr Burén några intressanta uppgifter:

År 1898 — det första spelåret i den nya teaterbyggnaden — uppgingo dess utgifter allt som allt till endast 728,000 kr., i hvilken summa aflöningarna till personalen belöpte sig till 502,000 kr. I hvilken utsträckning kostnaderna stegrats framgår däraf, att redan spelåret 1903—1904 uppgick de till 796,000 kr. och aflöningarna till 600,000 kr. Hur det ställer sig under grefve Stedingk framgår af styrelseberättelsen. Totalutgifterna äro nu uppe i 974,000 kr. och aflöningarnas konto i 760,000 kr. eller föga mer än hela staten år 1898. Orkestern kostade före 1906 års konflikt 105,000 kr. om året; nu är dess stat 185,000 kr. Endast här en ökning af 80,000 kr.

Det märkligaste är, framhöll hr Burén, att recettmedlen icke visat någon som helst tendens till ökning. Under hans tid rörde de sig regelbundet mellan 4- å 500,000 kr. om året, och spelåret 1910—1911 kommer icke högre än till 414,000 kr. Äfven om man räknar med de ogynnsamma förhållandena, förorsakade af sällsynt talrika och långvariga sjukdomsfall bland artisterna, hvilka bl. a. medförde att teatern endast kunde komma upp till 201 föreställningar mot de normala 230 å 240, så är detta ett dåligt tidstecken.

Det visar sig, att Stockholms utveckling icke motsvaras af ett ökad bekof af allvarlig och gedigen konst. Konkurrensen med nöjen af lättare och lägre art är för stor, och publiken har närmast sinne för, hvad som roar för stunden.

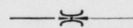
Som ett intressant apropå till den publicerade styrelseberättelsen från vår egen opera kan det vara af intresse att taga del af de nu äfven tillgängliga berättelserna från Nationalteatret i Kristiania och Det Kongl. Theater i Köbenhavn.

Det visar sig då, att den norska Nationalteatern under spelåret 1910—1911 haft en recettinkomst af 401,000 kr. och att teaterns hela budget rör sig om 490,000 kr. Teatern har spelat icke mindre än 337 gånger, däribland 51 operaföreställningar, 34 operettföreställningar och 15 pantomimer. Äfven i Kristiania synes den gedigna konsten vara på upphällningen. Af Ibsens stycken ha »De ungas förbund» gifvits 4 gånger och »Gengangere» 2 gånger. Björnsons »En fallit» har gifvits 7 gånger

* Operan var dock stängd endast fr. 8—19 dec. och under julmånaden då frekvensen i allmänhet ej är stor. (S. M. T. Red.)

och »När det nya vinet blommar» 2 gånger.*

Det Kongl. Theaters ställning är, som bekant, enastående lycklig. Den är köbenhavnnas klassiska scen och den är till på köpet på modet. Utsåldt hus är en regel. Recettinkomsterna under det förra spelåret uppgingo också till icke mindre än 913,000 kr. — eller jämnt 500,000 kr. mera än vid vår opera. Och ändå går ekonomin nätt och jämnt ihop.

FÖLJETONG.

Gatsångerskan.

Af L. v. Sacher-Masoch.

Den gamle Bassamaki var skollärare i Hort, en ungersk skollärare af gamla stammen, med ett förvittrat korporalansikte och stora, svarta mustascher. Att läsa och skriva och de fyra enkla räknesätten voro för honom höjden af bildning. Däremot var han mästare i tarockspel och brukade sin åker och sin trädgård lika bra som hvilken intelligent bonde som helst.

Hans dotter Etelka, en stor, smärt flicka med mörka ögon och präktigt, svart hår, visade tidigt musikaliska anlag. Bykaplanen undervisade henne på piano och i sång, så långt hans kunskaper räckte, och förde henne en dag till baronessan Fay, som lät henne sjunga några visor och sedan gaf henne pengar för en resa til Wien, där Etelka ville utbilda sin röst hos någon berömd mästare. Den gamle grefve Bathyani lade här till hundra gulden för hennes uppehåll under första tiden.

Det var ej mycket, men den modiga ungerska flickan ansattes af den vandringslusta, som är egen för österns folk, begaf sig i väg, och när hon väl kommit till Wien, fattade hon det heroiska beslutet att hellre genast fortsätta til Paris.

Hon kom hit med föga bagage och några gulden. Med stor möda fick hon ett rum i ett Maison meuble och började sedan framför allt att söka arbete.

Men det var inte så lätt, så mycket mer som hon nästan ej alls talade franska, blott något tyska och ungerska. Hvarje ärligt arbete skulle ha varit henne välkommet; hon bjöd ut sig som försäljerska, man fann dock hennes toalet alltför torftig, hon bad om sysselsättning som sömmerska, som tvätterska, ja, hon var slutligen beredd på att ta tjänst som piga, men alla hennes bemödanden strandade. En vacker dag körde man ut henne på gatan; hon hade ej ens tak öfver hufvudet och

* Då Nationalteatern hotades med ekonomisk ruin 1906 upptogs å densamma vid jultiden »Den glada änkan», som gick med glans hela vårterminen 1907 och upphjälpte finanserna. Stora protester gjordes mot denna Nationalteaterns degradering, men teaterchefen förklarade att det var enda räddningen. Exemplet är ej efterföljansvärdt för Kgl. teatern i vår hufvudstad, men kanske utgör en fingervisning på mera oöfande af den glada, komiska operan. (S. M. T. S. Red.)

intet att äta. Trött och hungrig vandrade hon genom gatorna utan mål, hon väntade hjälp, men hon visste ej från hvem. Hon hoppades på en öfverjordisk makt, men det blef afon, och ingen räddning kom.

Uttrötad nedsjönk hon i mörk förviflan på en bänk och stirrade in i det glänsande vimlet af människor och vagnar, som drogo förbi. Det var vinter och den fuktiga Pariserluften kändes svårare än kölden i trakten af Karpatherna. Den stackars flickan frös och darrade i sin tunna själ och kunde ej ta blicken ifrån det midt emot liggande, eleganta kaféet, där mokkan ångade i kapp med théet och den varma groggen.

I sitt elände kände hon ett slags upprockhet, ett vildt hat mot alla dessa människor, som skredo fram på de breda trottoarerna, mot dessa vackra, sminkade damer, hvilka, inlindade i dyrbara pelsar och omstoppade med yppiga fallar, rullade fram i sina öppna vagnar, mot dessa unga herrar, som skyttade bak restaurangernas fönster med sitt runda glas i ögat. De rika skyltfönstren med sina juveler, sina blommor, pastejer och vinbuteljer upprörde henne feberaktigt. Hon trodde sig plösligt förstå dessa armodets apostlar, som predikade krig mot de rika, och hon tänkte med ett slags vållust på Tuilleries ruiner, på spållorna vid Seinestranden, som hon hade sett, på kommunens fasaväckande brandställen.

Sålunda befann sig Etelka ensam bland de skimrande vågorna, ensam, öfvergifven bland mänskliga löjigheter, hvassa ögon, siden, sammet, guldstickade, turkiska tyger, pälsverk och ädelstenar, blå bluser, tidningar, som utbjödos på stänger, män som sålde både det ena och det andra, blomsterflickor, soldater, pigor och charlataner, som skreko sig hesa på att berömma sina varor.

Hon kunde knappast gå längre och med möda släpade hon sig till en närbelägen, öppen förstuga och satte sig ned på en sten på den halfmörka gården.

Det dröjde ej länge, förrän en fiolton väckte henne ur hennes letargi; hon lyfte upp hufvudet och fick se en liten gosse på högst tio år, som stod midt på gården och stämde sin fiol. Hans bruna ansikte, hans eldöga påminde henne om pusztan*, och nu då han började spela, väckte redan de första tonerna en kär, oförgätlig bild hos henne. Hon såg de skogomkransade bergen blåna i fjärran, såg framför sig det vida, glänsande fältet betäckt med gula ax, de vinomlöfvade kullarne, halmtaken, dragbrunnen, hemotens glada czardas. Hon höll händerna för ansiktet och började snyfta högt.

Den lille spelmannen afbröt sitt spel med en skarp dissonans, lade sin hand på hennes axel och frågade henne på god franska, om hon var olycklig och om han kunde hjälpa henne.

Etelka torkade sina tårar. »Din czardas har gjort mig rörd», sade hon, »jag är ungerska.»

»Ungerska?» utropade gossen muntert, »äfven jag är ungrare.»

* Ungerskt slätland. Öfers.

»Du också?» — Etelka såg på honom och skrattade. »Och hur har du kommit hit?»

Zigenaren ryckte på axlarna. »Vi ha vandrat genom världen, min mor och jag, och ändtligen ha vi kommit hit. Jag spelar på gatorna och förtjänar så mycket, att vi kunna lefva.»

»Ack, om jag kunde säga detsamma.»

»Du är fattig.»

»Jag har ännu ej ätit något i dag.»

»Kom med mig», svarade den unge zigenaren, »min mor är god, du skall stanna hos oss.» Han drog Etelka med sig.

Denna visste ej rätt, hvad som tildrog sig med henne, men hon följde honom, hon kände sig drifven af en gåtlik makt, det var modersmålet, den melodiska hälsningen från hemorten, hvarigenom den lille musikanten hade vunnit hennes förtroende.

Sedan de hade vandrat genom en lång rad af gator, kommo de till ett mörkt kvarter, fullt af trånga gränder och mörka vrår, och här gingo de in i ett hus, som ej gjorde det bästa intryck. Gossen ledde Etelka uppför den branta trappan och klapade i femte våningen på en dörr. En ung, vacker kvinna öppnade och såg förvånad på Etelka. Denna ursäktade sig. Den lille fiolonisten föll henne dock i talet och sade: »En ungerska, mamma, som är fattig och olycklig, ge henne först och främst mat, hon är hungrig.»

Då Etelka hade fått i sig litet soppa, bröd och vin, berättade hon sitt öde för dem båda och genast utropade gossen: »Du kan sjunga? Det är skönt! Du skall förtjäna ditt bröd tillsammans med mig, jag skall ackompanjera dig på fiol.»

»Men jag kan blott några ungerska folkvisor.»

»Mer behöfver du inte», svarade gossen, »om jag skulle spela franska melodier, finge jag inte på långt när så många tvåsoustycken som med mina ungerska danser. Låt mig blott hållas, du skall bli till och med rik i Paris.»

Etelka smålog, hon ville ej hänge sig åt några nya illusioner, men hon började dock åter hoppas. Zigenerskan afstod ett rum åt henne och inbjöd henne att äta vid sitt bord. Därmed var det åtminstone slut på nöden. Sedan Etelka något hämtat sig, rådgjorde alla tre om, hurudan kostym hon skulle använda, och när de voro på det klara därmed, köpte ungerskan hvad som behöfdes därtill och grep sig genast an med arbetet. Under tiden inöfvade Etelka och den lille fiolonisten de få folkvisor, som hon kände.

»O, du har en härlig stämma», utropade gossen alltjämt, »med en sådan skatt i strupen behöfver man inte förtvila.»

Ändtligen kunde de båda draga ut tillsammans en morgon. Gossen hade nu liksom sitt hemlands zigenare svarta bind-sulor, vida benkläder af linne med röda fransar, en röd, stickad skjorta, en öppen väst af ljusblått tyg med metallknappar och czikoshatt, prydd med påfågesfjädrar och blommor.

Etelka gick i likadan dräkt som en bondflicka från trakten af Arad. Hon

hade svarta karlstöflar, rödt lif och öfver detsamma en kort tröja, som blott nådde till höfterna och hvars rikt stickade sammet var besatt med guldtränar. Det svarta håret föll nedåt ryggen i två långa flåtor, som i ändarne voro omknutna med röda atlasband.

I denna bisarra dräkt släpade den sköna Etelka, följd af den lille fiolonisten, genom människomassorna på boulevarderna. På hvarje gård stannade de och gäfvosin främmanartade konsert. Så snart Etelkas stämma hördes, visade sig förundrade ansikten i alla fönster och ungdomen samlade sig kring henne och gossen för att på nära håll kunna beundra dem.

Etelka sjöng ungerska folkvisor och gossen ackompanjerade henne på fiol med känsla och smak. När den härliga visan:

»Hulamso balaton tetejen»,

buren af hennes djupa, sköna stämma, klingade, då uppdoko för hennes själs ögon Plattensjöns stränder, bespolade af de soliga vågorna, och på andra sidan det blånande vattnet de gröna, vinkransade kullarne, på hvars sluttningar uppstego byarnes och städernas platta, hvita hus, påminnande om Orienten.

När hon hade slutat, började den lille zigenaren spela en czardas och Etelka dansade, under det hon svängde och slog på tamburinen. Då gossen slutligen tog sin hatt af sig och Etelka höll upp tamburinen med en gratiös rörelse, flögo ej blott sousstycken utan äfven silfvermynt, inlindade i papper, ned och mången dag hade det originella paret med sig hem öfver 20 francs.

En gång, då de båda zigenarne, som man kallade dem, passerade den vackra Monceau-parken och här visade sina konster, satt en ung man stödd mot en kapp på en bänk med det bleka, intressanta ansiktet liksom förklaradt af månglans. Då han fick höra Etelkas stämma, lyfte han förvånad upp hufvudet och ropade henne till sig. Hon blef förskräckt och skyndade därifrån, men främlingen steg upp och tilltalade den lille fiolonisten på ungerska.

»Är flickan din syster?» frågade han.

»Nej», svarade gossen, »men en landsmaninna.»

»Hvar bor ni?»

»Hos min mor.»

»Kan jag få tala vid henne?»

»Ja visst, om ni har goda afsikter», svarade zigenaren. »Etelka är dotter till ärliga människor.»

Främlingen antecknade adressen och kom redan följande afton. Han bad Etelka sjunga något för sig, och sedan han hade hört henne, förklarade han, att hon hade en stor framtid för sig och erbjöd sig att utbilda hennes röst. Han var en ung, romersk komponist, Sandor Bemetskai, välbergad och oberoende. Han skickade henne ett piano och kom hvar afton för att undervisa henne. Etelka gjorde på kort tid förvånansvärda framsteg.

Det var ett stilla, vackert förhållande dem emellan, ett förhållande, som gjorde båda godt, en full lycka, utan oro, utan kval.

En afton hade Bemeskai ett dyrbart armband med sig till sin elev. Hon dröjde att ta emot det.

»O, tag det», bad han med ett smärt-samt leende, »ni måste göra det. Jag aktar er, Etelka, jag ärar er lika mycket som jag älskar er. Om jag ej bjuder er min hand, så är det, emedan mina dagar äro räknade. Jag är vigd åt döden, men lifvet ligger framför er leende och förhoppningsfullt.»

Etelka bleknade och pressade handen till hjärtat. Bemeskai tog mildt hennes arm och knäppte smycket om densamma.

»När jag ej mera finns till», mumlade han, »tillhör er ju dock allt som jag äger.»

»O, tala ej om döden!» utropade Etelka.

Han ryckte på axlarna, satte sig till pianot och spelade en af sina svärmodiga, ungerska rhapsodier.

Så kom våren. En morgon kom komponistens tjänare bestört och anmälde, att hans herre under natten hade fått blodstörtning. Genast skyndade Etelka, åtföljd af fiolonisten och hans mor, till Bemeskai och lämnade honom ej mer. Hon vårdade honom natt och dag, tills han en afton dog i hennes armar.

* * *

Bemeskai hade insatt Etelka till sin arvinge. Det var just inte synnerligen mycket han efterlämnade, men i alla fall nog att trygga hennes framtid. Hon besjälades nu af den enda tanken att bli konstnärinna. Hon trodde sig ej vara skyldig lifvet och kärleken något mera.

Hon lade en på att raskt öfvervinna alla hinder och redan nästa vinter kunde hon debutera på en af Italiens stora scener.

Numera är Etelka en berömd sängerska. Nästan hvarje år på våren kommer hon till Paris för att besöka sin unge vän, den lille fiolonisten, som utbildas på hennes bekostnad i konservatoriet, och går med honom att lägga en krans på Bemeskais graf.

Musikpressen.

I musikhandeln har utkommit

för stor orgel:

Ika Peyron: *Carillon. Marsch* (i ett häfte);

för en röst med piano:

Ika Peyron: *Med en rose. En liten visa*, (d—f) ord af H. Ibsen. — *Hvis du har varme tanker* (ess—g). Ord af Helene Nyblom.

Hos P. Jurgenson, Moskva (Leipzig) har utkommit

för en röst med piano:

Sept Chants populaires. Harmonisations de Maurice Ravel, Alexandre Georges, Alexandre Olénine.

Chansons écossaises. Harmonisations de Paul Vidal. Poésies de Burns.

Af våra tonsättarinnor har Ika Peyron gjort sig känd för väl skriven, enkel men tilltalande musik, i vår tid mera sällsynt om det icke rör blotta trivialiteten. Det är mest pianostycken och sånger för en röst som hon utgivit. De ofvannämnda orgelstyckena äro icke af komplicerad lärd natur men af god verkan. I sångerna ha orden fått en melodiskt uttrycksfull tolkning utan sökt och förkonstlad ackompanjering i nutidsstil men ändock med ett godt harmoniskt underlag.

Sångerna, som utgivits af den bekanta ryska musikfirman, äro utdrag af »Chants populaires», hvilka utgivits af ryska musikföreningen »Maison du Lied». De sju sångerna ha rysk och fransk text, den senare både ursprunglig och moderniserad. Dessa sånger ha en egendomlig melodik och äro harmoniserade i en något konstlad modern stil af Ravel och Georges, den ryska af Olénine. De 7 sångerna utgöras af Chanson espagnole, russe, flamande (XV siècle), française (Limousén) écossaise (Burns), romaine och hébraïque. Tre af sångerna gå upp till f eller fissa, de andra lägre.

De skotska sångerna äro mera melodiskt fängslande och vackert harmoniserade af Vidal. De gå i höjden upp till f, fissa eller g.

Litteratur.

Tidning för musik, utgifven i Helsingfors, har nu med höstsäsongens början fortsatts 2 ggr i månaden. Den har börjat sin 2:a årgång 15 september och tidskriften har sålunda utkommit i 5 häften, innehållande artiklar af Gösta Wahlström, Otto Andersson, A. Schönberg, konsertöfversikt och notiser om musiklifvet i Helsingfors och Finland, utländska notiser och blandade ämnen, annonser etc. Tidskriften kostar 5 Fmk pr år, 50 penni häftet.

Från scenen och konsertsalen.

Kungl. teatern.

- Nov. 16. Gounod: *Romeo och Julia*.
17. Wagner: *Den flygande holländaren*. (Senta: frök. Signe Rappé, gäst; Marit: fru Järnefelt; holländaren, Erik: hrr Lejdström, Nyblom.)
18, 26. Rossini: *Barberaren i Sevilla*.
19. Wagner: *Lohengrin*. (Elsa: frk. S. Rappé, gäst.)
20, 29. Mozart: *Figaros bröllop*. (Grefvinnan, Susanna, Cherubin, Marcellina: frk. Larsén, fru ar Bartels, Claussen, frk. Karlsohn; Grefve Almaviva, Figaro, Bazil, Dr. Bartholo: hrr Oscar, Stiebel, Malm, Svedelius.)

22. Moussorgski: *Boris Godunow*.
23. Verdi: *Aida*. (Aida: frk. Larsén.)
24. Lortzing: *Tsar och timmerman*.
25. 2:a *Symfonikonserter*. 1. Bruckner: Symfoni, D-moll; 2. Wagner: Förspel till och 3:e akten ur »Parsifal»; 3. T. Rangström: En höstsång; 4. J. Sibelius: Canzonetta; 5. Joh. Svendsen: Konstnärskarnaval
27. Bizet: *Carmen*. 400:de gång. (Carmen, Michaela, Frasquita, Mercedes: fru ar Järnefelt, Bartels, frökn Lindegren, Hörndahl; Don José, Escamillo: hrr Kirchner, Wallgren; Zuniga, Morales, Remendado, Smugglarhöfdingen: hrr Stiebel, Mandahl, Lennartsson, Ericson.)
30. Mascagni: *På Sicilien*; Leoncavallo: *Pajazzo*. (Nedda: fru Otti Pegel, deb.; Canio: hr Hugo Wohlfardt, deb.)

Oscarsteatern.

- Nov. 16—23. J. Gilbert: *Kyska Susanna*. (23 nov. 70:de gången.)
19, 26. *Reskamraten*. (Matiné.)
24—30. Edmund Eysler: *Det stora geniet* (Der unsterbliche Lump) operett i 3 akter af Felix Dörman. (Anna, Louis Freitag, Rosa Zinkl; Rosa Grünberg, Inga Berentz, Alma Bodén; Florian, Hans Ritter, Baumgarten, hr Trampler: hrr Ullman, Donaldson, Bergström, Textorius.)

Musikal. akademien.

- Nov. 19. Svenska Musikerförbundets 2:a symfonimatiné. Mozart: Symfoni, G-moll, n:o 40; 2. Weber: Uvertyr till »Oberon»; 3. Sibelius: »Tuonelas svan», »Valse Triste»; 4. Grieg: »Peer Gynt»-suite n:o 1. op. 46.
20. Konsert af hofsång. John Forsell. Biträdande ackompanjator: frk. Märtha Ohlson.
21. Kamarmusikföreningens 4:e konsert. Medverkande: Kjellströmska kvartetten, prof. Franz Neruda, fru D. Hesse-Lilienberg. 1. Fr. Schubert: Stråkkvartett, G-dur; 2. Skotska folkvisor, bearb. L. van Beethoven, med ackomp. af violin, violoncell och piano; 3. J. Brahms: Stråkkvartett, B-dur, op. 18.
28. Musikföreningens 1:a abonnemangskonsert (88:de kons.). Medverkande sångsolister: fru ar Högberg, Claussen; hrr Malm, Husberg; frk. Alf. Larson (piano); dir. O. Olsson (orgelharmonium); orkester: K. hofkapellet; Dirigent: prof. Fr. Neruda. Program: G. F. Händel: »Israel i Egypten», oratorium.

Vetenskapsakademien.

- Nov. 24. Romans- och Bellmansafton till lita af Dr. Axel Gauffin. Medverkande violoncellist: En musikälskare.

Gustaf Vasa-kyrkan

- Nov. 23. 29. Konsert af hofsång. John Forsell. Ackompanjator: frk. Märtha Ohlson.

Hofsångerskan fröken Signe Rappes gästspel blef denna gång helt kort, dels på grund af hennes föregående, förut omnämnda, konserter i hemlandet, dels emedan hon i sista dagarna af november måste resa till utlandet, engagerad för kon-

serter där, först i Wien. Hennes behagliga och konstnärliga framställning af Elsa och Senta, som nu ägde rum, känna vi till sedan föregående gästspel och den fulltaliga publiken ägnade henne rikligaste bifall. Hon kunde ha räknat på samma framgång som Aida, om icke hinder kommit emellan för uppträdande i denna roll. Några nyheter har man ej kunnat vänta på Operan denna tiden, helst då teaterns finanser ej medgifva dyrbara nyuppsättningar. Hur det gamla goda kan hålla sig uppe bevisas af, att »Carmen» upplefvat 400:e föreställningen här. Den gafs, om vi rätt minnas, första gången d. 30 sept. 1878 med fru Moe-Torsell som Carmen, fru W. Strandberg som Michaela, frkn. Anna Strandberg och Anna Karlsohn, som de båda flickorna. Arvid Ödmann återgaf Don José, Per Janzon Escamillo. I Figaros bröllop har för första gången fru Bartels utfört Susannas parti, som emellertid ej ligger så väl för hennes naturel. Att man vågat gifva denna opera utan hr Forsell som grefven var tappert. Rollen återgafs nu af hr Oscar, som äfven i andra roller fått remplacera hr Forsell, och han löste sin uppgift ganska tillfredsställande. Om de nya debuterna af fru Otti Pegel som Nedda och som Canio hr Wahlfordt, hvars länge väntade uppträdande på operascenen nu ägt rum, kunna vi först i nästa nummer yttra oss.

Från K. teatern ha vi att ytterligare tala om 2:a symfonikonserten. Den inleddes med Anton Bruckners symfoni i D-moll, som gafs 1905 af Konsertföreningen. Symfonierna N:o 4, 7 och 9 ha äfven uppförts här. Efter denna symfoni följde den ofvannämnda religiöst vägningsfyllda »Parsifal»-musiken. Tredje numret utgjordes af en nyhet, »Höstsång», af Ture Rangström. Stycket borde egentligen ha hetat »höststämning», ty någon melodisk sång förekommer icke. Det hela är ett i afbrutna satser kromatiskt tjut af höststormar. Men tonsättaren har goda vänner och elever i salongen, hvilka ej tröttna att applådera. Hr Järnefelt tycks ha förälskat sig i tonsättarens sångmö, men han behöver icke anse sig tvungen att framföra hvad som helst, bara det har en svensk till kompositör. Att han äfven skulle taga fram sin landsman Sibelius var ej underligt. Dennes här ej förut gifna »Canzonetta» är ett rätt höryvärdt ehuru något enformigt stycke i uteslutande mollton. Med slutnumret Johan Svendsens sprittande, färgrikt och klangskönt instrumenterade »Konstnärskarneval», blef denne, en af nordens förnämsta tonsättare, i nåder hågkommen på en symfonikonsert å den teater, där han mer än en gång anförts sina egna verk. Joh. Svendsen afled i somras och i såväl Kristiania som Köpenhamn samt äfven Helsingfors har man hedrat hans minne med konserter, hvilkas program endast upptagit hans kompositioner, de båda utmärkta symfonierna, violinromansen, rhapsodier m. m.

Oscarsteatern, som 70 gånger framför »Kyska Susanna», har ej haft samma framgång med »Det stora geniet», af Eysler,

och hvori den nye amerikatenoren Donaldson gjort sin entré. Vi ha ej fått tillfälle att ännu göra operrettens bekantskap och en ny står redan 1 dec. på spellistan: »Till kejsaren» af en okänd komponist Georg Jarno. Pjesen har väl mer än ett år varit ämnad att uppföras, eftersom den är öfversatt af E. Wallmark, som afled förra året — Konserternas omnämmande måste sparas till nästa nummer.

Musiknotiser från hufvudstaden och landsorten.

Kgl. teatern. Smetanas opera »Brudköpet», som stått på spellistan, är tills vidare nedlagd. Däremot väntas återupptagandet af »Konung för en dag» och Hallströms »Den förtrollade katten», som julpjes, hvilken senast uppfördes i jan. 1908. Den 1 dec. har fröken Ebba Nyström en ny debutroll såsom Mignon och miss Essie Case, den från konserter bekanta koloratursångerskan, gör sin första operadebut vid samma tillfälle såsom Philine.

Svenska Musikerförbundet ger sin nästa symfoni-matiné sönd. d. 3 december i vanliga lokalen.

Kammarmusikföreningens 5:e kons. äger rum d. 5 dec., hvarvid uppföres stråkkvintett, C-moll, af Mozart, Sonat för violoncell och piano af Chéviillard, Dvorak: Pianokvintett. Det finnes två berömda franska musiker Chéviillard, P. A. F. Ch., f. 1811, utmärkt violoncellist, och hans son Camille, f. 1859, pianist och kompositör af kammarmusik etc., 1897 dirigent för »Concerts Lamoureux» i Paris efter Lamoureux, som var hans svärfar.

Motettafton gafs sönd. d. 26 nov. i Oscars-kyrkan med program, upptagande de svenska namnen Lindegren, Söderman och Sjögren, af hvilken utfördes Davids 43:e psalm med hr Joh. Johansson som sångsolist.

Föreläsning om Stockholms teatrar under 1700-talet hölls sönd. d. 26 i K. teaterns stora foyer af dr Sven. Söderman, hvarvid förevisades scenotikonbilder af de gamla teatrarna, berömda teaterartister från denna tid etc. Det intressanta föredraget, som visakna utrymme att närmare omnämna, borde ha lockat talrikare åhörare än nu var fallet.

O. D.-matiné gifves på Cirkus d. 3 dec. till förmån för träningsarbetet till Olympiska spelen nästa år.

Vid K. F. U. M:s musikhistoriska afton d. 27 nov. höll dir. Olallo Morales föredrag om »Sonatens utveckling». Sonater af Al. Scarlatti, Ph. Em. Bach och Beethoven utfördes af hr Natanael Broman; i violinsonater af Corelli och C. Franck medverkade hr Sv. Kjellström.

Halmstad. På initiativ af dir. Felix Körling håller man på att bilda en orke-

sterförening här, hvars första konsert är ämnad att gifvas den 10 dennes.

Orkesterföreningarna i Gefleborgs län och Nordvestra Skåne ha af understödsmedlen till konsertlivets höjande erhållit 13,500 kr. hvardera.

Franz Berwalds »Simfonie Singuliere» har på Berwaldstiftelsens föranstaltande utgifvits af musikförl. W. Hansen i Köpenhamn (Leipzig) och Norsk Musikforlag, Kristiania.

Från andra land.

Paris. Jules Massenets »Roma» skall under innevarande säsong ha premiär på Stora Operan.

Bayreut. Äfven nästa sommar komma festspelen här att gifvas med samma repertoar som i år: »Parsifal», »Ringens» och »Mästersångarna».

Lemberg. Muossorgskis »Boris Godunow» har nu äfven här uppförts men ej vunnit någon afgjord framgång.

Dresden. Joan Manéns »El camino del sol» kommer antagligen att först uppföras på hofoperan härstädes.

Christian Sindings opera »Det heliga berget», omfattande ett förspel och två akter, med text af Dora Dunccker, lär komma att först uppföras i Tyskland.

Beethovens af professor Stein nyupptäckta symfoni, antagen vara ett ungdomsverk af mästaren, kommer att utgifvas af Breitkopf & Härtel, Leipzig.

Paul Juon har fullbordat en trippelkonsert för violin, violoncell och piano, som först skall utföras i Strassburg. Dessutom har han färdig sin andra violinkonsert, hvilken Franz von Vecsey först skall spela i Berlin.

Bostons »Symphony-Orchestra» kan i dessa dagar fira 30 års-jubileum. Initiativet till densamma togs af en rik amerikansk musikvän major Henry L. Higginson.

I mars 1881 hade den bekante barytonsångaren Georg Henschel på en konsert i »Harward musical Association» i Boston dirigerat en uvertyr af egen komposition och därmed fört major Higginsons uppmärksamhet på sig. Då kritiken till en början var ogynsam mot orkestern, beslöt Higginson att skaffa en ny sådan af första rang, och d. 22 okt. gick dennas första konsert af stapeln. Bostons symfoniorkester har alltsedan hört till världens förnämsta.

Tonminnen.

Melodiska Pianostycken.

Jubelpolonäs, Canzonetta, Gamla tider, Valse mignonne, God natt! af *Frans J. Huss*. Pris 1 kr.

Säljes och rekvireras hos *Svensk Musiktidnings Expedition*, Kammakaregatan 6.

efter bästa metod, ledande till god teknisk och verkligt musikalisk utbildning, meddelas af undertecknad till moderat pris. Anmälan kan äfven ske skriftligen. Mottagning kl. 9—10 f. m. och 3—4 e. m. Tel. Brunkeberg 14 97.

Kammakaregatan 6, 1 tr. öfv. gården.
Frans J. Huss.

För Porträttsamlare!

Fina Sköntrycks-exemplar af *Svensk Musiktidning*, flera årgångar, säljas billigt å tidningens expedition.

Kammakaregatan 6, 1 tr. ö. g.

OBS.! Billig och verksam annonsering om Musiklektioner, Musikalier och Musikinstrument i Svensk Musiktidning.

— Svensk Musiktidning. —

Nordiskt Musikblad. — 31:a årg., — för hvarje musikaliskt hem — utgifves 1911 efter samma plan som förut, innehållande **populär läsning i Musikaliska ämnen, porträtter med biografier etc.** Tidningen utkommer två gånger i månaden (utom juli—aug.). Pris 5 kronor pr år, lösnummer 25 öre. Prenumeration sker här å **Expeditionen, Kammakaregatan 6, 1 tr. öfv. gården, i bok- och musikhandeln**, å posten och tidningskontor. I landsorten bäst å posten.

Obs.! Nyttan af en musiktidning för musikbildningen i hemmet torde ej kunna bestridas. Framför dagliga tidningar eger en sådan fördelen att den förvaras och bildar, så att säga, en musikhistorisk uppslagsbok. Rätta platsen för utgifvandet af en musiktidning är hufvudstaden, där musiklivet är högst och rikast utveckladt. *Svensk musiktidning* meddelar och en kontinuerlig redogörelse för musiklivet i vår hufvudstad, i landsorten samt i Finlands, Norges och Danmarks hufvudstäder etc., biografier med fina porträtt, instruktiva artiklar, följetonger m. m.

OBS.! Biografier och porträtt i n:o 1: Julia Claussen — Oscar Bolander — Bror Beckman; n:o 2: Ermanno Wolf-Ferrari — Brysselstråkkvartetten; n:o 3: Ignaz Friedman — C. F. Lundqvist — Franz von Vecsey; n:o 4: Johan Agrell — Wilhelmina Fundin — Joan Manén; n:o 5: Elfrida Andrée — Karl Valentin — César Thomson; n:o 6: Carl Nordberger — Otokar Sevcik; n:o 7: Alb. Lindström — Maikki Järnefelt; n:o 8: Camille Saint-Saëns; n:o 9: Wilma Neruda-Hallé † — Modest Moussorgski; n:o 10: Anna Judic — Fausta Labia — Maria Labia.

På C. W. K. Gleerups i Lund förlag:

Svensk Koralbok,

i reviderad rytmisk form. På uppdrag af Kyrkosångens Vänners centralkomité under sakkunnig medverkan utgifven af **G. T. Lundblad**.

2:a förbättrade upplagan. Inb. kr. 4: 75.

— — — Arbetet bereder tillfälle att lära känna våra koraler i deras ursprungliga härliga form och i en harmonisering, som genom att innerligt och pietetsfullt ansluta sig till melodien och psalmens karaktär ytterligare framhäfver dessas skönhet.

(K. G. H. i Lunds Dagblad.)

På C. W. K. Gleerups i Lund förlag:

K. S. V:s Psalm-melodier

i urval ordnade efter psalmboken utg. af **G. T. Lundblad**. Mjukt band 50 öre. (I parti billigare.)

»Detta melodiuval afser att underlätta koralens öfning vid skolor och seminarier samt den **rytmiska psalmsångens införande i kyrkorna** — Tagas dessa enkla anvisningar i akt, skall den heliga sången förvisso uppenbara sin underbara makt att gripa, samla, värma och lyfta sinnen och hjärtan hos gammal och ung.»

OBS.! Äldre årgångar

af denna tidning, med eller utan musikbilaga, erhållas till nedsatt pris endast kontant å expeditionen

Pianomagasin

Största lager af bästa svenska och utländska fabrikat.

OBS.! Hufvuddepot för Kgl. Hofleverantörerna **Malmsjö** o. **Billberg, Uebel & Lechleiter, Schiedmayer** samt Orglar från Skandinaviska Orgelfabriken.

Begagnade instrument tagas i utbyte. Bekväma betalningsvillkor.

Stort lager af prima uthyrningsinstrumenter.

Gust. Pettersson & C:os A.-B.
Malmskinnadsg. 13, Stockholm.

Föreståndare

Dir. Albert Lindström.
Etablerad 1870.

R. T. 67 32. A. T. 78 31.

Kyrkosångens vänners samling

Koralpreludier

byggda på koralmotiv.

Utgifven af **G. T. Lundblad**.

1:a häft. 1,50, 2:dra häft. 2,—, 3:e häft. 2,—, 4:de häft. 2,— och 5:te häft. 2,—.

Ur pressen:

»Detta preludieverk, som är särskildt lämpadt till »Kyrkosångens Vänners Koralbok» och följer dess uppställning i rubrikernas bokstafsordning innehåller utom preludier af äldre och yngre utländska mästare på kyrkomusikens område, både svårare och lättare, delvis mycket korta, enkla och lätta **verkliga koralpreludier, byggda på koralmotiv**, af flera svenska kyrkomusiker såsom t. ex. **Carl Lundell, John Morén, Einar Skagerberg, And. Jobs, Herman Palm m. fl.** Borde finnas i hvarje svensk kyrka som har orgel. (Kyrkosången.)

Hvarje häfte för endast 1 krona vid rekvisition direkt från

C. W. K. GLEERUP, Lund.

- Innehåll -

Georg Friedrich Händel (med porträtt). — Franz Neruda (med porträtt). — Kungl. Operans spelår 1910—1911. — Följetong: Gatsångerskan af L. v. Sacher Masosch. — Musikpressen. — Litteratur. — Från scenen och konsertsalen. — Musiknotiser från hufvudstaden och landsorten. — Från andra land. — Annonser.